הגדה של פסח

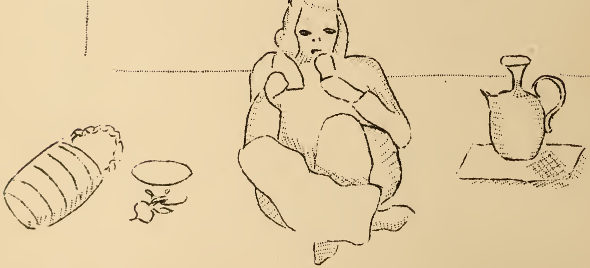
געתון

תש"ד

USED BY NEOT MORDECAI

הא לחמא עניא

די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים.
כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך
ייתי ויפסח, השתא הכא, לשנה הבאה
בארעא דישראל. השתא עבדי, לשנה הבאה
בני חורין.

עבדים היינו

לפרעה במצרים ויוציאנו יי. אלהינו משם
ביד חזקה ובזרע נטויה, ואלו לא הוציא הקב"ה
את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו
משעבדים היינו לפרעה במצרים.
ואפילו כלנו חכמים, כלנו נבונים, כלנו יודעים
את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים וכל
המרבה לספר הרי זה משבח.

עבדים היינו לפרעה במצרים (שיר)

זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים.

S

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

רבן גמליאל אומר:

כל שלא אמר שלשה דברים אלו, לא יצא ידי חובתו, ואלו הם: פסח, מצה, מרור.

פסח

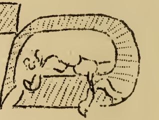
שהיו אבותינו אוכלים בזמן שבית המקדש היה קים על שום מה?
על שום שפסח הקב"ה על בתי אבותינו במצרים, שנאמר ואמרתם
זבח פסח הוא ליי. אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים ואת
בתינו הציל.

מצה

זו שאנו אוכלים, על שום מה? על שום שלא הספיק בצקם של
אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה
וגאלם. שנאמר: ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגות מצות
כי לא חמץ. כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא
עשו להם.

מרור

זה שאנו אוכלים על שום מה? על שום שמררו המצרים את חיי
אבותינו במצרים, שנאמר: וימררו את חייהם בעבודה קשה,
בחמר ובלבנים ובכל עבודה בשדה, את כל עבודתם אשר עבדו
בהם בפרך.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

שעה שבקש הקב"ה להטביע את מצרים בים
עמד עוזא שר של מצרים ונשתטח לפני הקב"ה
ואמר לפניו: רבנו של עולם! במדת הרחמים
בראת עלמך למה אתה רוצה להטביע את בני?
מיד כנס הקב"ה כל פמליא של מעלה ואמר להם:
היו דנים ביני ובין עוזא, שר מצרים. התחילו
שרי האומות מלמדים סנגוריא על מצרים. כיון
שראה מיכאל כך, רמז לגבריאל וטס למצרים טיסה
אחת ושמט לבנה עם טיסה ותינוק אחד עמה שטקעוהו
בבנין ובא ועמד לפני הקב"ה ואמר: רבנו של עולם
כך שעבדו את בניך! מיד ישב עליהם הקב"ה במדת
הדין וטבעם בים. אותה שעה בקשו מלאכי השרת
לאמר שירה לפני הקב"ה, אמר להם:

מ ע ש י   י ד י   ט ו ב ע י ם
ב י ם   ו א ת ם   א ו מ ר י ם
ש י ר ה   ל פ נ י

לך

בוא מצרימה ובאת אל הנענים והאומללים, אל כל הנאנחים והנדכאים, ואמרת אליהם, כי עבדים הם - והם לא יבינו; ואמרת אליהם כי אומללים הם והם לא ידעו; וכי גדול ענים וגדולים מכאוביהם ונורא לחצם - והם לא יאמינו; ופקחת את עיניהם בחוזק יד על כל ענים ועל כל לחצם וגאלת אותם.

ועם רב ימשך אחריך מקרב אחיך אשר לא ידעת ואשר לא ידעוך עוד, ומקרב כל העם מסביב אשר רע ומר להם והיית לאב המון אדם רב ולראש שבטיו ועשית מן התולעים אדם ומן האדם - עם - ומעפרות חול - ארץ.

[illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] – [illegible]
[illegible]; [illegible];
[illegible] – [illegible]
[illegible]; [illegible]
[illegible].

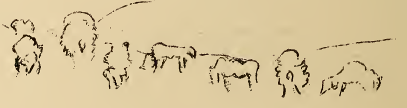
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] – [illegible] – [illegible] – [illegible].

כאשר יענו אותו
כן ירבה וכן יפרץ,

והנה הסנה בוער באש
והסנה איננו אכל

היום אתם יוצאים
בחודש האביב.

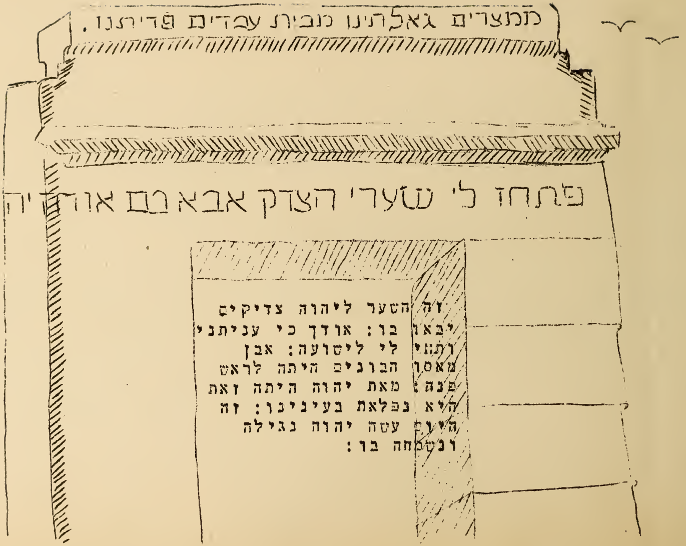

בצאת ישראל ממצרים

בית יעקב מעם לועז:
היתה יהודה לקדשו
ישראל ממשלותיו:
הים ראה וינס
הירדן יסב לאחור:
ההרים רקדו כאילים
גבעות כבני צאן:

מה לך הים כי תנוס
הירדן תסב לאחור:
ההרים ירקדו כאילים
גבעות כבני צאן:
מלפני אדון חולי ארץ
מלפני אלוה יעקב:

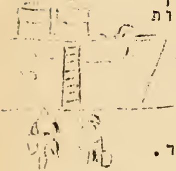

ממצרים גאלתינו מבית עבדים פדיתנו.
פתחו לי שערי הצדק אבא בם אודה יה:
זה השער ליהוה צדיקים
יבאו בו: אודך כי עניתני
ותהי לי לישועה: אבן
מאסו הבונים היתה לראש
פנה: מאת יהוה היתה זאת
היא נפלאת בעינינו: זה
היום עשה יהוה נגילה
ונשמחה בו:

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

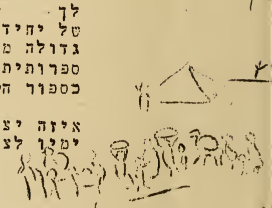
פסח

עם שומר במשך אלפי שנים את יום צאתו מבית עבדים, ודרך כל מחילות השעבוד והאונס והאינקויזיציה והשמד והפרעות נושאת האומה בלבה את הגעגועים לחופש, ומביאה אותם לידי בטוי עממי אשר לא יפסח על כל נפש מישראל על כל נפש עניה ומרודה.

מאבות אל בנים דרך כל הדורות, נמסר דבר יציאת מצרים כזכרון אישי אשר איננו מחויר ואיננו דוהה. "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים". אין לך של הכרה היסטורית מרומם מזה ואין לך התמזגות של יחיד וכלל – ברחבי-הדור העולם ובעמקי הדורות – גדולה מאשר בצו פדגוגי עתיק זה. אינני יודע יצירה ספרותית יותר מחנכת לתעוב העבדות ולאהבת החרות, כספור השעבוד ויציאת מצרים.

איזה יצר חרות עמוק טבוע בלב עם, שיכול היה באביב ימיו לצור יצירה גאונית כזאת ולמסר אותה מדור לדור.

ב. כצנלסון.

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

בשעות הבקר של ה-15 במרס 1939 התפכחו היהודים, אשר נשארו בתחומי בוהמיה ומורביה. בבקר זה ננעלו כל השערים שדרכם אפשר היה לצאת לחו"ל והם נתנו להפתח שוב רק בעזרת רשיון מטעם הגסטפו. שנה קודם לכן, באביב 1938 מנעה עמדתם הפטריוטית של יהודי צ׳כיה ואי-הבנתם את הסכנה הגדולה בעד כל מאמצי ההצלה, שנעשו אז ובמחצית השנה שנותרה בין הכניעה באוקטובר 1938 לבין הכבוש של שרידי הרפובליקה ע"י הצבא הגרמני לא נמצא האיש אשר היה מסוגל למלא את תפקיד הלקוידציה. בוכוח על לגליות או אי-לגליות דרכנו, על עליה "ב", הברחת גבולות, העברת הון, הקמת תנועה בלתי לגלית, שמתפקידה היה להיות בקשר עם קבוצות לא-יהודיות אשר הועמדו בפני בעיות דומות, ידם של "הלגליסטים" היתה על העליונה. על כן פגש היום, בו כבשו הגרמנים את פראג, את התנועה בלתי מוכנה. "החלוץ" ו"יוגנדהילפה" היו המשרדים הציונים היחידים, אשר לא נסגרו בימים אלה. הוקמו 2 מחנות עליה גדולים: האחד של עליה "ב" ליד ברין, והשני של עלית הנוער ליד פראג. מטרתם וההצלחה אשר היו מלווים עשו בימים של המוטת כל האשליות את ה"חלוץ" למרכז היהדות הצ׳כית. בימים אלה מלאו 5 שנים מאז המאורעות ההם. כיום מותר לספר מה שאז היה ידוע רק למעטים. כבושה הקרוב של פראג נודע כמה שעות לפני כן לחוג קטן של מנהיגים ציוניים וחברי מרכז החלוץ. הם החליטו לעשות את הכל כדי לאפשר את עלית האנשים האלה אשר כבר התכוננו לכך, ולמעשה עבר עוד באותו הלילה טרנספורט גדול של מאות עולים את הגבול. מי ידע שמא יתפשו אותן הגרמנים? ...

את ילדי עלית הנוער רכזו בפראג, מבלי לדעת קודם איך לשכן אותם וכיצד יגיבו שלטונות הכבוש. השבר כי סכויי העליה יגדלו תחת לחץ המצב, אם ירכזו את האנשים במקום אחד. ובאמת הם היו הראשונים אשר עבורם הושגה רשות היציאה. עלית החלוצים, אשר עזבו את ברין בימות הפסח היה הטרנספורט

ההמוני הראשון תחת שלטון הנאצים.
בינינו אשר חוגגים היום את חג יציאת מצרים נמצאים רבים אשר עזבו בפסח לפני 5 שנים את המדינה, שהיטלר הפך אותה לבית כלא גדול. בכל עצמתה אנו מרגישים בהקבלה ההסטורית גם בשנוי הנסיבות. ליהדות אירופה לא היה משה, אשר יוציא אותה מן העבדות. בשבילינו הסאוטרים אשר שחק לנו המזל יש טעם ותוכן לפסח רק אז אם נוכיח את קשרנו עם עבדי היטלר ברצון העז לעשות את הכל כדי לעזור להם.

למתנדבים בשם.

שאגרת .. לעזרת העם
הורד אל תשאלו באשר נמצאה
מי לרגע הנשמה בלבבו נגעה
האחוה יוסף אל נא נבדלנו
כל קרבן ירצה כל מחת שומה
אין בדקים בשעת הסכנה
כל פליטת רטוב שריד העץ והאורה
שהותיר עד אל לבבנו פנימה
הבה נלקט לאחדים נאגדה
ועל נס בלוק חילינו נרימה
וילקטו אלינו מקדם עד־ים
חיל גדול לפצעית רעם,

ו.ו. בניאק

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

הגדה של המעפילים

צא ולמד את אשר רצו לעשות לנו אתם הבריטים

ש גזר רק על הזכרים היטלר גם על נשים וטף.

תמיד ענו אותנו אותם הגויים הרואים בנו את קללת האנושיות. העמיסו עלינו מסים, העבידו אותנו בבנין ביצורים, העבידו בפרך בימי פרעה.
ותעל שועתנו לעם ישראל וישמע ישראל את קולנו.

נצלנו מחרפה עני ולחץ

מות אש וסער הציקו לנו.
מהו מעפילים
עלתה אש בספינות
כדורי האנגלים הרגו את אחינו
וספינות מתים נקלעו לחוף.
כמה טובות נעשה לנו!

האם לא דיינו

בזה שיצאנו את ארץ אשכנז, את בוהמיה, את סלובקיה, את פולין?
שאניותנו צלחו את הדנובה?
שהתגברנו על הסערות בים?
שנמלטנו מרעב?
שעברנו את הקר?
שנצחנו את הבגידה והיאוש במחננו?
שחסו עלינו המגפות?
שנצלנו מהרס המלחמה?
ששברנו את כשך לב האנגלים?

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

קברות-אחים.

רבים-רבים הם קברות-האחים לארכם של דרכים בפולין, בשדות וביערות ובבתי-העלמין. קבר-קבר ופרשת-תולדותיו, איש-איש וקורת-סבלו ויסוריו עד אשר הובא ונטמן פה.

יש מהם שמשתרעים לאורך מטרים מרובים, בולטים וניכרים ברישומם: תל תלול להם. יש מהם מרובעים, עגולים, אף מחוסרי-צורה כל שהיא: בחיפזון ובבהילות נערמו למקום אחד גוויות החללים - וכוסו בעפר. אך יש קברות-אחים נסתרים ומוצנעים, פני האדמה פניהם - ולא משום שהם מתביישים חלילה, אלא שהסתירו אותם מעין-רואים, אם מתוך כוונת מתכוון ואם סתם בעלמא, ואין יודע על-מה עלתה להם כך, על מה איתרע מזלם. על-גבי קברות אחים אלה חרשו חורשים למעניתם והזורעים נשאו משך זרעם והאדמה נותנת יבולה כבשנים כתיקונן, אם לא למעלה מזה, כי על כן רוותה דם ושמנה ודשנה.

בקברות-האחים נטמנו קרבנות ההרעשות וההפצצות: לובשי מדים ואזרחים, גוויות שלמות ואברי גוף: גולגלות, ידים ורגלים ובשר-אדם מרוסק. קברות חיילים שנפלו חלל במערכה פנים-אל-פנים עם האויב; קברות של עצמות בני אדם שניספו בחרבות בתים מנותצים, עתה נאספו ואין סופר להם ואין מונה; וקברות בני-אדם שהובלו למות בעוון היותם יהודים. אכן, "קברות יהודים" שמם. הנה קברה של קהילה שלמה. והנה קבורי-חיים: לא זכו אף לכדורו של האויב. דוממים הם הקברים ואלמים, כי על כן אך קברות הם......

מיומני חלוצים במחתרת.

מתוך מכתב של חיל עברי. 22.4.41

כל שעות הבוקר עסקנו בהפירת מקלט. ועכשיו לאחר ארוחת-שדה בצהרים מנמנמים הבחורים ואני יושב כפוף בתוך חור סלע וכותב. אודה ואומר, לא קלה הכתיבה בשעות שכל עצביך דרוכים ואזניך כרויות לרשרוש שממעל. קשה הריכוז. התביני לי הפעם ולא תתרעמי על כי מכתבי קצרו יותר? אתה הופך לחית-בראשית, אשר כל שריריה ועצביה מרוכזים ברגישות בדבר האחד, בשמירת קיום ... ושוב כובע-הפלדה על הראש אינו מעיק כל-כך כמו בימים הטובים. ובימים כאלה אתה מזלזל ברחיצת שינים ולא איכפת לך אם ראשך אינו מסורק ושהחול רב בו. ובמידה שניתנת השינה, הרי שאתה, במעילך, בנעליך ובחגורות התחמושת, רובץ מכוּוץ לצד חבר טוב וישן שנת חדלון, כל עוד שמניחים לך. אבל מעטים הם הלילות ששנת האיש רצופה בהם. אלפי דרכים לסופה... כך הוא הדבר. ואתה הופך לדמות אחרת, מבלי שתחוש בכך. מתפתחות תחושות שלא היו, או שלא שמת אליהן לב תחילה. ועל כולם, זו הרגשת הגורל המשותף עם חברים. אתה אוהב את חבריך הקרובים, על כל הגילויים אשר אתה רואה בהם. אתה מוכן לסלוח להם הכל, כל-כך הרבה, כאשר לא עשית זאת מימיך. ולעומתם יש גילויים והם הותכים בבשרך ממש. אבל בדרך כלל עומדים בחורינו במבחן. כמה פעמים כתבתי במרי-שיחי, על החומר האנושי שלנו. החרדה היתה כוססת בלב: איך יעמדו בחורינו בבוא היום? - והנה לא הכזבנו במבחן האש. וגאה אתה על כך שכה מעטות בתוכנו אותן התופעות הנפסדות המצויות בצבאות.

וכך חייב עכשיו בדריכות גוף ונפש. אינך יודע מה יום לשבוע היום ואין אתה יודע גם מה נעשה בבית. ובימים שכמות אלה אתה זקוק על אחת שבע למגע הזה, אתה, אתה כולך צפיה למכתב - ורע, רע אם הדואר בא ואינו פוקד אותך, לא במכתב ואף לא בספר ועתון, או בשי שלוח ....

[illegible] איפוא, צוררנו:
לא תפחידו אותנו.
לא בחסדכם נתנה לנו הארץ ולא בזדון רמיתכם תשכלו אותה מאתנו;
לא תוכלו לנו.
בראשינו נגפץ את בריחי הברזל.
המוקשים החדשים אשר טמנתם לרגלינו לא יכשילו אותנו, הסכנה החדשה
תעיר בנו את הכוחות הצפונים, תדליק את להט הקנאות הקדושה, תדלה
ממעקי הנפש את ההתמכרות הגמורה תתוה את המפעל הגדול.
יהיו צוררינו אשר יהיו, אם פראי השוד והאנס, או נציבי התרבות
השלטת, - לא תכניעו אותנו.
המירותם את הצהרת בלפור בהצהרת דם ותבל,
קניתם לכם שם עולם בדברי הימים:
את זכר עמלק,
את מזמת אדריאנוס,
חרתם את שמותיכם בדם ירושלים, -
בשבילנו אתם אבק פורח, שוט עובר.
על פני גויותינו, גויות חללינו,
בדם לבנו,
באור אמונתנו,
ובתקותנו האחרונה,
נפרץ כל חומה.
נפרץ ונעלה.

ב. כצנלסון.

מה נשתנה?

הדבר נהיה למסורת להעלות בזכרוננו בערב זה את התקופה האפלה של עבודתנו במצרים ולשאל את השאלה: "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?" ללילה הזה ישנו כוח מיסטי, כיון שהוא חורג מתחומי הזמן ומבטנו מופנה כלפי העבר. עשרות ומאות שנים עוברות לנגד עינינו. מדינות בפריחתן וגוונן, אומות בעצמתן וירידתן, מלחמות - הכל כסרט שמסובבים אותו מאחור. ודרך הסרט הזה עובר חוט אדום, לעתים דק ולעתים עבה. זה דם, דם אנוש שנשפך בידי אנוש. מלחמות דת ושוד, שנאת גזעים והשמדה פיזית של עמים שלמים, בזה לא נשתנה ולא כלום, פרט לשכלול הטכני, בו מבצעים את ההרג. ובכל פעם נמצאה הצטדקות מוסרית, מישהו אשר קבל על עצמו את האחריות עבור הרצח ופורס דגל "טהור" מעל המרצחים. ומאידך שואפים מיטב כחות האנושות מאז ומתמיד למנע מות אדם בידי אדם. הדור שלנו, אשר גדל בין שתי מלחמות עולם יכל היה לראות את התהוות האסון המתקרב, אך בפרץ הרעה היינו כלנו נדהמים.

רואה אני שתי תכונות בולטות באופי האדם המובילות בסכומן תמיד לאסון. האחת היא התאוה לספוק בלתי מרוסן של צרכינו הגדלים ללא הפוגות, השניה היא זלזול בכבוד כל אלה אשר לדעתנו אין לצפות מהם דבר. המכנה המשותף של שתי התכונות האלה - היא האנוכיות האנושית. דרגותיה השונות הן: צביעות, נצול הזולת, שעבוד, שוד. התוצאה המוכרחת היא הרג קין בידי הבל.

אם אני שואל את ה"מה נשתנה?" מנקודת ראות זו, הרי אוכל להשיב: חלקים הולכים וגדלים בקרב האנושות מכירים בתוצאות האנוכיות הזאת ומנסים להשתחרר מן העול. ככל שמתרבים לוחמי השאיפות הללו גדלים גם הסכויים לשים לאל את יצר המלחמה והשעבוד. תרומתנו למלחמת השחרור היא לחיות ולעמל למען המסרה הזאת. בוא תבוא שעת החירות!

[illegible]

[illegible]

[illegible]

מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה
ואבכה יומם ולילה
על חללי בת עמי.

על השחיטה.

שמים, בקשו רחמים עלי!
אם יש בכם אל ולאל בכם נתיב -
ואני לא מצאתיו -
התפללו אתם עלי!
אני-לבי מת ואין עוד תפילה בשפתי
וכבר אזלת יד אף אין תקוה עוד -
עד מתי! עד אנה! עד מתי?
התלין! הא צואר - קום שחט!
ערפני ככלב לך זרוע עם קרדום
וכל הארץ לי גרדום!
ואנחנו - אנחנו המעט!
דמי מתר-הך, קדקד ויזנק דם רצח
דם יונק ושב על כתנתך -
ולא ימח לנצח, לנצח.

ואם יש צדק - יופע מיד!
אך אם אחרי השמדי מתחת רקיע
הצדק יופיע -
ימוגר נא כסאו לעד!
וברשע עולמים שמים ימקו;
אף אתם לכו זדים, בחמסכם זה
ובדמכם חיו והנקו.
וארור האומר: נקם!
נקמה כזאת, נקמת דם ילד קטן
עוד לא ברא השטן -
ויקב הדם את התהום
יקב הדם עד תהומות מחשכים,
ואכל בחושך וחתר שם
כל מוסדות הארץ הנמקים.

ח.ב.ביאליק.

שחקי שחקי על החלומות, זו אני החולם שח
שחקי כי באדם אאמין, כי עודני מאמין בך.

כי עוד נפשי דרור שואפת, לא מכרתיה לעגל פז
כי עוד אאמין גם באדם, גם ברוחו, רוח עז.

אאמינה גם בעתיד, אף אם ירחק זה היום,
אך בוא יבוא, ישאו שלום אז וברכה לאם מלאם.

ישוב יפרח אז גם עמי, ובארץ יקום דור,
ברזל כבליו יוסר מנו, עין בעין יראה אור.

אז שיר חדש ישיר המשורר ליופי ונשגב לבו ער
לו לצעיר מעל קברי פרחים ילקטו לזר.

שיר מאת ש. טשרניחובסקי.

[illegible]
[illegible]

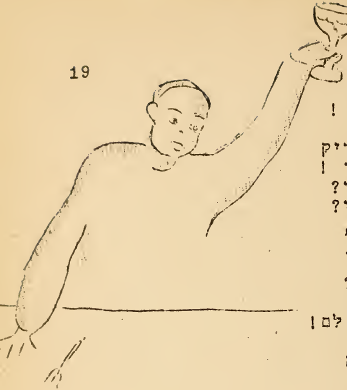
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

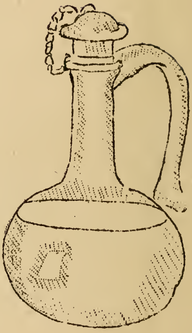
[illegible]
[illegible]

כוס נטא רעים, כוס יין !
הן כחגו רב עדין !
לכבוד יינו ובת עיני ידיק
כל איש כוסו טיד !
הוי בטלנים על טה תחלמו?
על מה תשבו, על טה תדמו?
תורם על כל, קראו בקול,
תורם על כל, קראו בקול,
קראו בקול!
מדוע זה פתאם פיכם נדם?
קראו! קראו!
קראו בני חמור, שוטי עולם!
ליין ולאהבה!
מה לה ידמה, מה ישוה בה
תחי!
תחי נא לעולם!

לשולחן ערוך

לילה ספרו ספורים על הדרך
כיצד נבערו והגיעו הלום.
היו טני נערים טם, תאומים
בגיל תטע
בלי אם, בלי אב התלבטו בספינה.
בבוא תור טיחם נסתכלו ללא יטע
אל קטי התפקיד טהלילה אגה.
הלא הוא ספור היגונים הידוע
על ילדי ישראל במאה העשרים
גרות נשמה בעולם הפרוע
טל רצח ושוד וחלוף מטטרים.
יתומים נרדפים אמוני לחמא עגיא
ממלטים את נפטם בבדידות ובקר
מאוקרינה טל אז עד היום בגרמניה
זו צלליה יגיחו עד כאן.
והנער ספר בקול רעד מקרב
ובין אז ועתה נמגסלו התחומים
עמדנו עמו בביתם אותו ערב
ילדים נפחדים והורים עגומים.
טמענו דפיקות... החרטנו...חכינו
הדלת נבקעה בקרדום תלינים.
דם ודמעות ותפלצת ראינו,
אנוס אמהות לעיני הבנים...

ובאש ניב גסיסה, לחש אם, דחף פחד:
"המלטו, ילדי... טידם אין פדיון...
אנחנו נאבד... אך אתם צאו יחד
סאלו בנתיבות העולם לציון..."
נמלטו בחשך... נחבאו ביער
עם שני הפעוטות שנותותרו לבדם...
נדדנו עמם בימי גשם וסער,
באין פת לפיהם ותומך בידם...
רדופי בלהה חבקנו צמרת
בשאג בבכאים החיות הרעות,
ממעל נצבו כוכבים על משמרת,
מנגד – עינים אורבות,נוראות...
התועים ביערות, האובדים באין זהר
השוחים בנהרות, באימה ובליל
הדופקים בחשכה על כתלי בתי-סהר,
הסם ישמרכם, תינוקות ישראל...

ס. שלום.

כל חיים יקרים לנו כל נפש חדשה אשר נולדה אצלנו גורמת לנו שמחה גדולה ועמוקה. זוכים אנו לגדל את ילדינו בארץ אשר סבל המלחמה הולך ומתרחק ממנה ובתנאים שאפילו צל של הנעשה בעולם איננו מאפיל עליהם. באותו זמן נעשו אלפים ורבבות של ילדים יהודיים להפקר ובאם הצליחו להמלט מידי הרוצח הם נודדים עכשו ביערות, נתונים לרעב, לקור ולסכנות רבות לעין ספור ואין איש שידאג להם ואין בית שיגן עליהם ואין אם שתבכה להם.

לאן את אמי יתומים נטשת אותנו
למה הגליתנו גלמודים על אדמות.
הד קולנו וצליליו אל אזניך לא יגיע
את פנינו לא תראי עוד בחיוך אצומות.
אך כי גופך טמון אי שם במרחקים
חי עוד בלבנו הד דברך החם.

[illegible]
[illegible]

כִּלְאוּ אסמינו בר
יקבינו יין
בתינו הומים
הומים מתינוקות
והאמהות פורח דיא
מה עוד תבקשי
אחנו מכורה
ואין ואין עד"ן .
שמחה

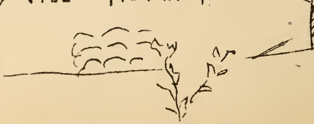
מה יפת האביב
בשדה באחו
הציצים יפרחו
צהלת חיים סביב;
מה יפית האביב!

מה נעמת האביב
מה יפית בקר אור
כל ענף כל עשב
יגמעו טל כסף
ישתו טל יפיצו מור,
מה יפית בקר אור!

טל צוה שנה טובה ומעטרת
פרי הארץ לגאון ולתפארת
עיר כסוכה נותרת
שימה בידך עטרת בטל
טל ושבע מלא אסמינו
הכעת תחדש ימינו
דור כערכך העמד שמנו
גן רוה שימנו בטל
טל בו תברך מזון
במשמנינו אל יהי רזון
איומה אשר הסעת כצאן
אנא תפק לה רצון - בטל.

הגשם חלף הלך לו
העננים התפזרו ואינם
השדות מוריקים ומשגשגים.

כי הנה הסתו עבר
הגשם חלף הלך לו:
הנצנים נראו בארץ
עת הזמיר הגיע
וקול התור נשמע בארצנו:
התאנה חנטה פגיה
והגפנים סמדר נתנו ריח:
קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך:

אביב

עולם בשתו כמים יעלע

אכן איך על במתי שדה
ממשיך חם צח כבערב הלולה;
ולב, באבלו נוטן, לו טוב נפתה.

כה טוב הכחול בעד אצבעות-על
בסדם את פרחו אילן השלים;
בעוד קלת-זלזל, שקופת רקמה
נגרדת גפן עוד בזהב חרמה.

זה כבר הסכין לבי מדי שנה
כתם פריחת אביב דומם הקשב
כל ניד פארה באור מתגעגע
כשיח-לב: לו עוד מעט לבלב

ובאיד זה, עטור צמיחה,
בלב ארצי עמדתי, ושוב
הוצק שלומה בירק השקוף,
ואות בא כחדוה שנשכחה.

ולא היה זה גיל, כי רך פריחה
צל שעמק ואשר שבכה.
עולם נסחף עם לבן שזרח.
ולב צווה ברך. ולב ברך.

פיחטן.

25

קרבן היום קרבנות היה
אשר הלכו בלא ידעם
בלא פשעם.

שירה

עורה ! קומה נא
עורה באפיק
זעקת עני הקטב
אנקת אביונך.

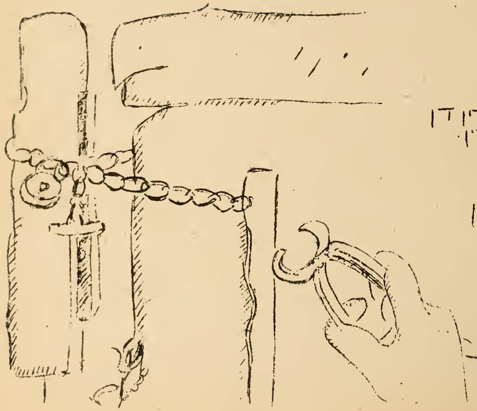
יכסל רשע לעד!
יאבדו אנשי רצח!
לצדיק תסמר תמו
תגצרנו נצח.

איתן נעמד במקומנו
כל רוח רעה לא תזיזנו
אל מורך אל עצבת
בל תכבה האיז הבוערת.

דין דן.

היה היתה צבת על סדן, דין, דן
טמטיל ברזל יטר היא קשרה עגול חסין דן־דן
חד ותרי תבעת הא
עוד אחד ועוד שתים
הנה כבל נחשתים
כבל כבל מאפיל
על כל דרך ועל כל שביל
באשר כף רגל שם, דין דן
ורצון בא חפשי רענן
וכנפים פרש
ויתפש את הצבת מעל הסדן דין דן
ויתפוש כל חליה כדין דן.דין.
התפרצו חליות לעברים
גם פה גם שם, דין דן
תור כבלים
ורוח אביב בא מרנין דן.דין
פרחים וילדים על כל שעל
עם צליל הברזל
עוד צליל אחד יעל
שיר החרות הוא בא ורן.

דין דן.

חסל סדר פסח.
כהלכתו בכל משפטו וחקתו
תגאל עדת תיכנו
ובאו לציון ברנה.